

Eine sudetendeutsche Landschaft in Wort und Bild.

Das schöne Adlergebirge.

**Herausgeben vom Landschaftsrate Adlergebirge
in der sudetendeutschen Landsmannschaft.**

Gesamtgestaltung: Kurt Jesser.

Esslingen/Neckar 1963.

Zájem německých vlastivědných pracovníků o Orlické hory byl v minulosti velký. Již před první světovou válkou vykonal hodně pro jejich poznání Dr. Eduard Langer (srv. např. jeho spisy Aus dem Adlergebirge I—V, Deutsche Volkskunde aus dem östlichen Böhmen I—XIII, Materialien zur Geschichtsforschung im Adlergebirge aj.) a v období před druhou světovou válkou dokonce vyšlo ve Vídni dvanáct ročníků vlastivědného časopisu Mitteilungen der Heimatgruppe Adlergebirge, Grulich, Friesetal. Zájem českých vlastivědných pracovníků a regionálních historiků se v té době soustřeďoval spíše na Podorlicko, nikoliv již na oblast vlastních Orlických hor, v té době z větší části německých. Až Listy Orlického muzea si začaly soustavně všimnout tohoto doposud českými historiky opomíjeného území (a doufám, že v nastoupené cestě budou dále úspěšně pokračovat) a teprve v roce 1968 vyšel první svazek sborníku Orlické hory — Podorlicko. Nedivme se proto také, že v NSR byla vydána fotografická publikace, která má bývalým obyvatelům Orlických hor připomenout bývalý domov. Tento reprezentativní tisk s několika barevnými reprodukcemi malířů E. O. Pudka, W. Richtera a W. Ruytera zachycuje — po stručném nástinu přírodních a historicko-společenských poměrů — na 152 stránkách v 243 fotografiích území vlastních Orlických hor, Králícka a údolí řeky Břežné až k městu Štíty.

Je však třeba zdůraznit, že vydání publikace bylo vyvoláno také politickými důvody, neboť kniha patří do řady těch, které v NSR mají ospravedlnovat revanšistické nálady a falešnými historickými výklady hlásat protičeskou nenávisť a zdůvodňovat politiku namířenou proti ČSSR.

Publikace sice nese název Das schöne Adlergebirge, ale podle mého názoru to není název zcela přesný a výstižný. V knize jsou totiž uveřejněny jen fotografie míst, která patřila do roku 1945 k německé části tohoto území; fotografie z českých částí Orlických hor (např. Kunvald, Klášterec

n. Ori., Jablonné n. Ori.) do této publikace zařazeny nebyly. Geomorfologické vymezení Orlických hor v nejnovější československé odborné literatuře také není shodné s pojmem Orlické hory, jak je chápán německými vlastivědnými pracovníky a jak je prezentován v této knize. Vycházejíce částečně i ze správních hledisek, dělí němečtí autoři Orlické hory na Horní a Dolní, přičemž k Orlickým horám — na rozdíl od českých geografů — přiřazují i Králicko a oblast německých vsí v údolí řeky Březné.

Publikace samotná je — jak jsem již uvedl — reprezentační. Znalec kraje však pozná, že autoři neměli k dispozici snímky současného stavu, ale že použili starých negativů, které zachytily vesnice, města a jejich obyvatele, jak žijí v jejich mysli dodnes, jak existovali zhruba před třiceti lety. Kniha, určená bývalým obyvatelům zmíněného území, kteří žijí nyní mimo ČSSR, byla zřejmě zamýšlena a koncipována jako upomínka na starou vlast, a proto v ní převažují snímky obcí. Tím ale nechci říci, že nebyly do ní zařazeny i přírodní motivy — jsou tam také a mohu klidně prohlásit, že tyto snímky, zejména zimní horské krajiny, se mi líbí nejvíce a mají vysokou uměleckou úroveň.

Vydaná kniha je také současně publikací propagující Orlické hory v zahraničí. Orlické hory jsou dodnes území turisticky méně frekventované (což má však také své výhody, neboť devastace krajiny bezohlednými návštěvníky nedosahuje značnější míry), i když se nedá říci, že by návštěvník v nich našel méně půvabů než jinde. Jejich krása nebyla prostě ještě objevena větším množstvím turistů a dostatečně propagována. Je to způsobeno jistě také tím, že nebyla doposud vydána česká fotografická monografie Orlických hor (knížička Čeňka Chyského *Obrazy z Orlických hor* vyšla téměř před padesáti lety, je prakticky nedostupná a obsahuje pouze 32 fotografií; *Na Tiché Orlici* od E. V. Danihelovského obsahuje 22 snímků z úseku od Ústí nad Orlicí po Brandýs n. Orl.). Tuto monografii si představuji tak, že by obrazem a slovem seznamovala čtenáře s minulostí, umělecko-historickými památkami, přírodními krásami a dnešním životem a prací lidu na kladských hranicích. Když jsem ale jednomu kompetentnímu pražskému nakladatelství nabízel před několika lety takovou obrazovou monografii, neobdržel jsem, bohužel, pozitivní odpověď.

„Pod svícnem bývá tma“. Téměř všechny významnější oblasti v Čechách jsou již monograficky zpracované, vydáváme publikace o Paříži ve dne a v noci, o Londýně, o jadranských ostrovech, ale na krásný koutek, kudy protékají Tichá a Divoká Orlice, se jaksi zapomnělo. Najde se autor a nakladatelství, kteří by vydali obrazovou monografii o Orlici nebo o Orlických horách a Podorlicku? Tento kraj si takovou knihu plně zaslouží. Nebo se jinak dočkáme druhého, třeba rozšířeného vydání knihy *Das schöne Adlergebirge*.

Jaroslav Šůla